

ÖDEMELER BİLANÇOSU

- **Tanım: Ödemeler bilançosu,** bir ülkenin genellikle bir yıllık bir dönem içinde, ülkede yerleşik olarak kabul edilenlerle, dünyanın geri kalan kısmı arasındaki ekonomik ilişkilerin ve ödemelerin sistematik olarak çeşitli hesap grupları altında tutulduğu istatistiki bir rapordur.

- **STANDART ÖDEMELER BİLANÇOSU**

- **1.CARİ İŞLEMLER HESABI**

- a) Mal ve Hizmetler
 - Mallar
 - Hizmetler
- b) Gelirler
- c) Cari transferler

- **2.SERMAYE VE FİNANS HESAPLARI**

- a) Sermaye Hesabı
- b) Finans Hesapları
 - Doğrudan Yatırımlar
 - Portföy Yatırımları
 - Finansal Türevler
 - Diğer Yatırımlar
 - Rezerv Varlıklar

- **3.NET HATA VE NOKSAN**

Ödemeler Bilançosunun Önemi

- Ödemeler bilançosu birçok yönden önemi olan bir ekonomik göstergedir.
- Bir ekonominin dış dünya ile olan tüm ilişkilerini gösterir.
- Belli bir dönem ekonomiyi yönetenlerin başarılı olup olmadığını ödemeler bilançosundaki rakamlardan anlamak mümkündür.
- Ayrıca ekonominin mevcut ve gelecekteki durumu ile hükümetlerin uygulayabilecekleri politikalar hakkında da fikir vermektedir.

Ödemeler Bilançosunun Önemi

- Ödemeler bilançosunun açık ya da fazla vermesi, ayrıca alt hesaplardaki dengesizlikler milli ekonomi üzerinde önemli etkiler yaratır. Ekonomide milli gelir, istihdam düzeyi, yatırımlar, tasarruflar, toplam talep, toplam arz, faiz oranları, toplam harcamalar, kalkınma veya büyüme hızı, enflasyon, döviz kurları, dış borçlar, rezervlerdeki değişmeler gibi temel makro ekonomik parametreleri değiştirir.

Ödemeler Bilançosunun Önemi

- ödemeler bilançosu ekonomiyi yöneten resmi kişi ve kurumlar tarafından yakından izlenir. Bir açık olması durumunda açıkları kapatmaya yönelik politika uygulanması, fazla durumunda ise ters yönde politikaların uygulanması gerekir.
- Gelişmeleri önceden fark edip ekonomide bugünden önlemler almak, ekonomide ortaya çıkabilecek olumsuz gelişmeleri yok edebilir. Bu nedenle ödemeler bilançosu, ekonomiyi yöneten maliye bakanlığı, merkez bankası, hazine, dış ticaret müsteşarlığı, devlet planlama teşkilatı gibi kuruluşlar tarafından sürekli ve önemle incelenir. Örneğin, dış açıkların fazla olduğu durumlarda, talep fazlalığından dolayı gelecekte döviz kurlarının yükselmesi beklenebilir. Bunu önlemek için merkez bankası piyasaya müdahale ederek döviz satmaya başlar. Böylece, kurların fazla yükselmesi önlenmiş olur.

Ödemeler Bilançosunun Önemi

- Ödemeler bilançosu, ihracatçı, ithalatçı ve dış yatırım yapan firmalar için de önemlidir. Bu firmalar gelecekte döviz kurlarındaki gelişmeleri ödemeler bilançosu kayıtlarına bakarak bugünden tahmin edebilirler. Ona göre ihraç fiyatlarını belirlerler veya ithalat yapmaya karar verirler. Dış yatırımcılar da yatırımların maliyeti ve getirisini tahmin etmek için ödemeler bilançosunu izlerler. Ayrıca, yabancı bir ülkenin ödemeler bilançosunu inceleyerek o ülkede yatırım yapıp yapmamaya karar verebilirler.

Ödemeler Bilançosunun Önemi

- Dövizle bağılı işlem yapacak herkes ve her firma ödemeler bilançosunu izlemelidir. Örneğin döviz cinsinden taksitle ev, araba alacak olanlar bile gelecekte döviz kurlarının ne olacağı konusunda fikir sahibi olmalıdır.

Ödemeler Bilançosunun Önemi

- **Bankalar**, döviz pozisyonlarını ayarlarken, döviz bazında krediler verirken, iştiraklerde bulunurken, döviz kurlarında meydana gelebilecek değişimleri tahmin etmelidir. Bunu ödemeler bilançosundaki gelişmelerden anlamak mümkündür.

Ödemeler Bilançosunun Önemi

- Dünya Bankası, IMF, Avrupa Yatırım Bankası gibi kredi veren kuruluşlar, bir ülkeye kredi verip vermemeye karar verirken, o ülkenin diğer verileri yanında ödemeler bilançosu rakamlarına da bakarlar. IMF, ödemeler bilançosundaki gelişmelere göre o ülke için rapor hazırlar ve yeşil ışığını yakıp yakmamaya karar verir.

Ödemeler Bilançosunun Özellikleri

- **a) İşlem Süresi**
- **Ödemeler bilançosu kayıtları genellikle bir yıllıktır.**
- **b) Ülkede Yerleşik Olma**
- **Ödemeler bilançosu kayıtları ülkede yerleşik olanlarla, dünyanın geri kalan kısmı yani dışarıda yerleşik olanlar arasındaki ekonomik ilişkileri ve ödemeleri kapsar.**
- (Bir ekonominin yerleşikleri, o ülkenin topraklarında, karasularında, hava sahasında bir yıldan daha fazla süre ile devamlı ve düzenli olarak ikamet eden kurumlar, kişiler, hükümetler, kar amacı gütmeyen özel kuruluşlar ve ticari işletmelerden oluşmaktadır)

•

- **c) Ekonomik İşlemler**
- Dış ödemeler bilançosu ekonomik bir tablo olduğuna göre ülkede yerleşik olanlarla olmayanların yaptığı ekonomik işlemlerin kayıtlarını tutmaktadır. Ülkede yerleşik olan mal ve hizmet veya menkul kıymet ihraç edildiğinde karşılığında döviz girişi olur. Tersine, dışarıda yerleşik olarak kabul edilen mal ve hizmet veya menkul kıymet ithalinde ise karşılık olarak döviz çıkışı olacaktır. **Mal hareketleri, sermaye hareketleri ve karşılığındaki mali hareketler ekonomik olarak kabul edilirler**

EKONOMİK İŞLEMLER- İSTİSNALARI

- Örneğin, bir firmanın bir donanımı ülkeye geçici olarak sokup, işlem yaptıktan sonra çıkarması karşılığında bir döviz akımı olmayacaktır. Ülkelerin afet zamanlarında birbirlerine yaptıkları insani yardımlar, hibeler, hediyeler veya dışarıda yerleşik ülke vatandaşlarının ülkeye yapmış oldukları nakit veya mal transferleri, bedelleri yurt dışında kazanılmış malların ülkeye girişi veya ülkeden çıkışı karşılığında bir döviz akımı söz konusu olmaz.
- Bir mal hareketinin karşılığında her zaman bir döviz akımı olmayabilir, bazen de mal veya sermaye akımları söz konusu olabilmektedir.
- Örneğin **takas, kliring** gibi karşılıklı ticaret sistemlerinin kullanıldığı durumlarda, **bir ithalat başka bir ihracata veya bir ihracat başka bir ithalata bağlanabilir**. Yine ülkeye **kısa süreli sıcak para girişleri karşılığında** da bir mal çıkışı olmayacaktır. Ancak bunların her biri ödemeler kayıtlarına geçmektedir.

- **d) Hesapların Çalışma Şekli**
- Ödemeler dengesi hesaplarının çalışma şekli, çift taraflı muhasebe sistemine göredir. Bu bakımdan hesaplar alacaklı (+) ve borçlu (-) işlemler olmak üzere ikiye ayrılırlar. Bir işlem sonucunda ülkeye döviz giriyorsa veya ülke lehine bir alacak hakkı doğuyorsa ödemeler bilançosuna pozitif olarak kaydedilir. Eğer bir işlem sonucunda ülkeden döviz çıkıyorsa ödemeler bilançosuna negatif olarak kaydedilir. Ödemeler bilançosu kayıt sistemi işletmelerin bilançolarından farklıdır.

**Dengesizlik
Doğuran
(Otonom)
Hesaplar**

**Çizgi Üstü
Hesaplar
veya
İşlemler**

**Denkleştirici
Hesaplar**

**Çizgi Altı
Hesaplar
veya
İşlemler**

1.CARİ İŞLEMLER HESABI

- a) Mal ve Hizmetler
Mallar
Hizmetler
- b) Gelirler
- c) Cari transferler

2.SERMAYE VE FİNANS HESAPLARI

- a) Sermaye Hesabı
- b) Finans Hesapları
Doğrudan yatırımlar
Portföy yatırımları
Finansal Türevler
Diğer Yatırımlar

3.NET HATA VE NOKSAN

Rezerv varlıklar

Otonom ve Denkleştirici Hesaplar

- **1. Otonom hesaplar, cari işlemler hesabı ile sermaye ve finans hesaplarıdır.** Bunlar ekonominin gereklerine göre çalışırlar. Örneğin, karlılık amacına yönelik olarak ithalatçılar dışarıdan mal ithal ederler. İhracatçılar ise karlarını maksimize edebilmek için dış piyasalara mal satarlar. Sermaye işlemleriyle ilgilenenler de yine kendi düşüncelerine göre sermaye ihraç ve ithalinde bulunabilirler. Aynı işlemleri kamu kesimi de yapabilir. **Bu işlemleri yapanlar ödemeler bilançosunun açık ya da fazla vermesiyle ilgilenmezler. Ama yaptıkları işlemler sonucunda dengesizlikler ortaya çıkabilir.** Ayrıca istatistiki verilerin toplanması ve işlenmesi sırasındaki hatalar, unutmalar ve eksik kayıtlar da ödemeler bilançosunun dengesiz çıkmasına neden olur, fakat bu ekonomik bir işlem değildir. Bu yüzden bu hesaplara dengesizlik doğuran hesaplar, onlarla ilgili yapılan işlemlere de dengesizlik doğuran işlemler adı verilir.

- **2. Denkleştirici Hesaplar**
- Rezerv varlıklar hesabına, **denkleştirici hesap ve onunla ilgili işlemlere de denkleştirici işlemler** denilir. Bir yıl içerisinde, cari işlemler ile sermaye ve finans işlemleri sonucunda toplam döviz çıkışları toplam döviz girişlerinden daha fazla ise aradaki fark bir şekilde karşılanacaktır. Bunun sonucu, resmi rezervlerdeki azalmadır. Çünkü ödemelerin gerçekleşebilmesi için merkez bankasından döviz alınacaktır. Bunun yanında eğer ödemelerde parasal altın kullanılıyorsa altın rezervlerinde azalma, SDR kullanılıyorsa SDR pozisyonunda azalma söz konusu olur.
- Ayrıca denkleştirme amacıyla dış krediler de alınabilmektedir. Tersine, bir yıl içerisindeki döviz girişleri döviz çıkışlarından daha fazla oluyorsa, resmi rezervlerde artış olacaktır.

Rezerv Hareketleri Hesabının Çalışma Sistemi

- Eğer ülkede döviz girişleri döviz çıkışlarından daha fazla ise yani dış fazla varsa, döviz arzı döviz talebinden daha fazla olacak demektir. Bu durumda, döviz kurları düşmeye başlar. Bunu önlemek üzere merkez bankası piyasadan döviz satın alır. Satın alınan dövizler resmi döviz rezervlerini artıracaktır. Diğer taraftan, döviz girişleri döviz çıkışlarına göre daha az ise yani dış açık varsa, döviz talebi döviz arzından daha fazla olacak ve kurlar yükselmeye başlayacaktır. Bunu önlemek için merkez bankası piyasaya döviz satar ve resmi döviz rezervleri azalır.

- Ödemeler bilançosunda, otonom hesaplar ile denkleştirici hesaplar arasına bir çizgi çizilir. Üstünde kalan hesaplar otonom hesaplar olduğu için buna aynı zamanda **çizgi üstü hesaplar** da denir. Çizginin altında kalan denkleştirici resmi rezervler hesabına da aynı zamanda **çizgi altı hesaplar** denir.

- **f) Hesap Birimi**
- Ödemeler bilançosu kayıtları **genellikle dolar** olarak tutulmaktadır. Dolar olarak tutulmasının nedeni, hem istikrarlı olması ve yıldan yıla karşılaştırmaların sağlıklı olarak yapılabilmesinden hem de uluslararası karşılaştırmalara imkan sağlamasından kaynaklanmaktadır. Ülkenin milli parası cinsinden veya diğer uluslararası geçerliliği olan konvertibl paralar cinsinden tutulmasına engel yoktur. Ancak para birimi seçilirken o para biriminin istikrarlı olmasına dikkat edilir. Dış ekonomik ilişkiler hangi döviz cinsinden yapılırsa yapılsın çapraz kurlar üzerinden bir paraya çevrilir.

- **g) Akım Kavramı**
- Ödemeler bilançosunun gösterdiği rakamlar **stok değil, akım** rakamlardır. Kayıtlar her yıl 1 Ocakta başlar ve 31 Aralıkta son bulur. Dolayısıyla ihracat, ithalat ve benzeri rakamlar bir yıllıktır. **Daha önceki yıllarda yapılmış olanları kapsamazlar. Dış borç stoku veya ülkedeki toplam yabancı sermaye yatırımları ödemeler bilançosunda yer almaz. Sadece dış borçlardaki ve yabancı sermaye yatırımlarındaki bir yıllık değişimler çıkarılabilir. Bu bakımdan ödemeler bilançosu stok kavram değil, bir akım kavramdır.**

h) Bilgi Kaynakları

- Ödemeler bilançosunun bilgi kaynakları, hesap çeşitlerine göre değişmektedir.
- Cari işlemler hesabının özellikle fiziki mal ihraç ve ithalatı değerleri **gümrük beyannamelerine** dayanmaktadır. Bunların yeterli olmadığı durumlarda, örneğin turizm gelirlerinde doğrudan ilgili firmalardan bilgi alınmakta veya anketler yapılarak bilgi sağlanmaktadır.
- Cari transferler hesabına kaydedilen yabancı ülkelere gelen **hibe ve hediyelerin değeri ise tahmin yoluyla** bulunmaya çalışılır.
- Sermaye hareketleri ile resmi rezerv hareketleri **merkez bankası ve hazine kayıtlarından** elde edilmektedir.
- ****Ödemeler bilançosu kayıtları bu verilere dayanılarak merkez bankası tarafından tutulur. *****

Ödemeler Bilançosunun Hesapları

- Ödemeler bilançosu üç ana hesap ve onların alt hesaplarından oluşur. **Ana hesapları** gösteren şematik yapı şöyledir:

ÖDEMELER BİLANÇOSU

A) CARİ İŞLEMLER HESABI

B) SERMAYE VE FİNANS HESABI

C) NET HATA VE NOKSAN HESABI

+

ÖDEMELER DENGESİ

- Bu hesapların net bakiyesi ödemeler bilançosu dengesini vermektedir. **Ödemeler bilançosu kayıt tekniği olarak çift taraflı kayıt sistemine göre tutulur. O nedenle ödemeler bilançosu dengesi daima sıfır olur. Bir hesaptaki açık, diğer hesaptaki fazla ile veya denkleştirici hesap olan resmi rezervlerdeki azalma ile dengelenir.** Bir hesaptaki fazla ise başka bir hesabın açık vermesi veya resmi rezervlerdeki artış ile dengelenmektedir. Ödemeler bilançosundaki dengesizlikler içindeki hesaplarda ortaya çıkmaktadır.

- **A) Cari İşlemler Hesabı**
- Cari işlemler hesabı ödemeler bilançosunun en önemli hesabıdır. Ülkenin dış ticaret dengesi, hizmet dengesi, gelir dengesi ve cari transferler olmak üzere dört alt hesap grubu vardır. Bir ülkenin mal, hizmet ve faktör ihracatı ile elde ettiği dövizler ile mal hizmet ve faktör ithalatı karşılığında ödediği dövizler bu hesaba kaydedilir. Ayrıca yatırımların gelir ve giderleri ile karşılıksız olarak ülkeye giren ve çıkan mal, hizmet, faktör ve dövizler de bu hesaba kaydedilir.

- **I.CARİ İŞLEMLER HESABI**
 - **A. DIŞ TİCARET DENGESİ**
 - 1. Genel Mal Ticareti
 - 1.1. İhracat f.o.b.
 - 1.2. İthalat f.o.b.
 - 2. Parasal Olmayan Altın
 - 3. Limanlarda Sağlanan Mallar
 - **B. HİZMETLER DENGESİ**
 - 1. Taşımacılık
 - 2. Turizm
 - 3. İnşaat Hizmetleri
 - 4. Sigorta Hizmetleri
 - 5. Finansal Hizmetler
 - 6. Diğer Ticari Hizmetler
 - 7. Resmi Hizmetler
 - 8. Diğer Hizmetler
 - **C. GELİR DENGESİ**
 - 1. Ücret Ödemeleri
 - 2. Yatırım Geliri
 - 2.1. Doğrudan Yatırımlar
 - 2.2. Portföy Yatırımları
 - 2.3. Diğer Yatırımlar
 - **D. CARİ TRANSFERLER**
 - 1. Genel Hükümet
 - 2. Diğer Sektörler
 - 2.1. İşçi Gelirleri
 - 2.2. Diğer Transferler

CARİ AÇIK-CARİ FAZLA

- Bir yıl içerisinde cari işlemler hesabındaki döviz giriş ve çıkışları birbirine eşit veya çok yakınsa **cari işlemler dengesi** veya **dış denge** sağlanmıştır denilir. Eğer bu hesapta döviz girişleri döviz çıkışlarından daha fazla ise **cari işlemler fazlası** veya **dış fazla**, döviz girişleri döviz çıkışlarından daha az ise **cari işlemler açığı** veya **dış açık** söz konusu olur.

- **a) Dış Ticaret Dengesi**

- Dış ticaret dengesi, genel mal ticareti, parasal olmayan altın olmak üzere ikiye ayrılabilir.
- Genel mal ticareti hesabı fiziki malların ticaretini kayıt altına aldığı için **görünür ticaret** olarak da adlandırılır. Genel anlamıyla, yerleşik kişilerle yabancılar arasındaki tüm taşınabilir malların ticaretini kapsar. Geçmişte ödemeler bilançosu kavramı ortaya atılmamışken, bir ülkenin dış ekonomik ilişkileri bu hesaptan izlenirdi. Ödemeler bilançosunun en çok çalışan hesabıdır. Ülkelere ve yıllara göre değişmekle birlikte, genellikle ödemeler bilançosu içindeki ağırlığı %30 ile %50 arasında olmaktadır. Bu hesaptaki gelişmeler ülkenin reel ekonomisindeki değişmelerin göstergesidir.

- **Mal ihracatı** ülkeye döviz kazandırıcı veya ülkeyi dış dünyadan alacaklı duruma getiren bir işlemdir. Bu yüzden ödemeler bilançosuna **pozitif** olarak kaydedilir.
- **Mal ithalatı** ise ülkeden döviz çıkışına sebep olan veya ülkeyi dış dünyaya karşı borçlu hale getiren bir işlem olduğu için ödemeler bilançosuna **negatif** olarak kaydedilir.
- **Parasal olmayan altın, altından yapılmış her türlü tüketim eşyasını kapsamaktadır.** Örneğin, bilezik, yüzük, gözlük çerçevesi gibi altından yapılmış ve kuyumcularda satılan malların ithalatı ve ihracatı bu hesaba kaydedilir.

DIŞ TİCARET AÇIĞI- DIŞ TİCARET FAZLASI

- Bir yıl içinde ihraç edilen malların ve parasal olmayan altının parasal değeri ile bunlardan ithal edilenlerin değeri birbirine eşit ise **dış ticaret dengesi** sağlanmıştır denilir. Eğer ihracat ithalattan daha büyükse **dış ticaret fazlası**, tersine ihracat ithalattan daha küçükse **dış ticaret açığı** söz konusu olur.
- **İhracat ile ithalat bedellerinin toplamı **dış ticaret hacmi**, ihracat fiyat indeksinin ithalat fiyat indeksine oranı **dış ticaret haddi**, ihracat değerinin ithalat değerine oranı ise **ihracatın ithalatı karşılama oranı** olarak adlandırılır.

- **b) Hizmetler Dengesi Hesabı**
- **Uluslararası hizmetler ve görünmez işlemler** hesabı olarak da adlandırılır. Hizmet ihraç ve ithaline ilişkin gelir ve giderlerin kaydedildiği ana hesaptır. Kapsamını, taşımacılık, turizm, haberleşme hizmetleri, inşaat hizmetleri, sigorta hizmetleri, finansal hizmetler, bilgisayar ve bilgi hizmetleri, patent ve lisans komisyonları, ticari ve ticaret bağlantılı diğer hizmetler, finansal kiralama (leasing) hizmetleri, çeşitli teknik hizmetler, kişisel, kültürel ve eğitsel hizmetler ile resmi hizmetler oluşturur.
- Ülkedeki yerleşiklerce **yabancılara sunulan hizmetler** karşılığında elde edilen dövizler **hizmet geliri** alt hesabına **pozitif** olarak kaydedilir. **Yabancılardan satın alınan hizmetler** karşılığında ödenen dövizler **hizmet giderleri** alt hesabına **negatif** olarak kaydedilir.
- Ayrıca, **yabancılara geçici olarak sunulan faktörlerin karşılığında elde edilen ücret, faiz, rant, kar gibi faktör gelirleri hizmet gelirleri** hesabına pozitif, yabancılardan geçici olarak sağlanan faktörlerin karşılığındaki döviz giderleri ise negatif olarak bu hesaba kaydedilir.

- *Hizmet ticareti hesabı, mal ticareti hesabı kadar büyük değildir.*
- *Bunun nedenlerinden birincisi; her tür hizmetin taşınamaması ve uluslararası ticaretinin yapılmasının mümkün olmaması, *
- *ikincisi ise; ülkelerin hizmet ticaretine koymuş oldukları kısıtlamalardır.*

- **Turizm**
- Turizm, uluslararası hizmetler içerisinde en fazla paya sahip olanıdır. Bazı ülkelerin döviz gelirlerinin tamamına yakını turizmden sağlanır. Bu öneminden dolayı turizmden **dumansız endüstri** olarak da bahsedilir.
- Bir ülkede yerleşik kişilerin yabancı ülkelerde yapmış oldukları turistik harcamalar hizmet ithalatı olarak değerlendirilir. Döviz çıkışına sebep olduğu veya ülkeyi dış dünyaya karşı borç yükümlülüğü altına soktuğu için hizmet giderleri hesabına negatif olarak kaydedilir. Yabancıların ülkeye gelerek yapmış oldukları turistik harcamalar da hizmet ihracatı olarak değerlendirilir ve ülkeye döviz girişi sağladığı veya dış dünyaya karşı alacaklı duruma getirdiği için hizmet gelirleri hesabına pozitif olarak kaydedilir.

- **Taşımacılık**
- Taşımacılık, mal ticaretine ilişkin taşımacılık verilerini içeren **Navlun** kalemi ile uluslararası yolcu ve bagaj taşımacılık işlemlerini içeren **Diğer Taşımacılık** kaleminden oluşmaktadır.
- Navlun hizmeti bir ekonomide yerleşik kişiler tarafından verildiği gibi yurtdışında yerleşik kişiler tarafından da sağlanabilmektedir. Ancak ödemeler dengesi istatistiklerinde yer alan navlun hizmetlerinde, ihracat malları için yurtiçinde yabancılar için, yerleşik kişilerce gerçekleştirilen taşıma bedelleri gelir olarak; ithalat mallarında ise yurtdışında yabancılar için, yerleşik kişilerce gerçekleştirilen taşıma bedelleri gider olarak kaydedilir.

- **Uluslararası Bankacılık ve Sigortacılık Hizmetleri**
- Bankalar, uluslararası ticarette uluslararası yatırım ve her türlü ödeme işlemlerine aracılık ederler. Yapmış oldukları bu hizmetlerin karşılığında da bir komisyon veya masraf alırlar. Bunlara bankacılık hizmetleri denilir.
- Örneğin, bir ülkeden yabancı bir ülkeye döviz havalesi gönderilmesi hizmeti karşılığında bankalar bir bedel alırlar. Eğer bunu ülkede yerleşik olanlardan almışlar ise ödemeler bilançosu kayıtlarına girmez. Bir yabancından almışlarsa, hizmet gelirleri hesabının alacaklı tarafına pozitif olarak kaydedilir. Ülkede yerleşik olanlar yabancı bankalara hizmetleri karşılığında bir döviz ödemesinde bulunulursa, o zaman da hizmet giderleri hesabının borçlu kısmına negatif olarak kaydedilir.

- **Uluslararası Eğitim ve Sağlık Hizmetleri**
- Eğer, ülkede yerleşik olanlar, bir yabancı ülkede eğitim almak üzere o ülkeye gidiyorlarsa ve eğitim kurumlarına bir bedel ödüyorlarsa bunlar eğitim hizmeti ithalatıdır. Hizmet giderleri hesabına negatif olarak kaydedilir. Tersine yabancı ülkelere gelen öğrencilerin ülkede yerleşik kabul edilen eğitim kurumlarına ödedikleri dövizler de eğitim ihracatıdır ve hizmet gelirleri hesabına pozitif olarak kaydedilir.
- *Son yıllarda, özel bir anlaşmayla, Türk Cumhuriyetleri, Akraba ve Topluluklarından Türkiye'ye gelerek eğitim görenlerin eğitim bedelleri Türkiye tarafından karşılandığı için ödemeler bilançosu kayıtlarına girmemektedir.

- **Diğer Hizmetler**

- İnşaat ve Müteahhitlik hizmetleri, telekomünikasyon, posta, telefon hizmetleri, görsel ve yazılı basında reklam verilmesi, çeşitli komisyonculuk hizmetleri, işletme ve muhasebe hizmetleri, abone olunan dergi ve gazete bedelleri, danışmanlık, mühendislik, eksperlik, bakım onarım, elçilik, konsolosluk ve müşavirlik görevlilerinin ücret ve maaşları, büro malzemeleri ve mobilyaları, yakıt, elektrik, su, telefon gibi giderler, binaların kiralari, bakım ve onarımlari, yabancı ülkelerdeki askeri birliklerin almış olduğu çeşitli hizmetler gibi örneklerle sayıları çoğaltılabilir. Bunlardan yabancılara satışlar hizmet ihracatı, yabancılardan alışlar ise hizmet ithalatı olarak kaydedilirler. Bu hizmetlerin ülke değıştirmesi şart değıldir.

- **c) Gelir Dengesi Hesabı**
- **Çalışanların ücretleri**, doğrudan yatırım, portföy yatırımları ve diğer yatırımlardan elde edilen gelir ve ödenen tutarları içermektedir. Bu kalem doğrudan yatırımlar ile ilgili olarak **hisse gelirleri, kar payları, sermayeye katılan kazançlar ile şirketler arası diğer yatırımlardan doğan gelir ve giderleri** içermektedir. Portföy yatırımlarında da **hisse senetlerinden** elde edilen gelirler **(kar)**, **tahvil ve benzeri borçlanma araçları** ile ilgili gelir ve giderleri **(faiz)** kapsamaktadır. Diğer yatırımlarda ise diğer borçlanma ile ilgili gelir ve giderler **(faiz)** kaydedilmektedir.

- **d) Cari (Karşılıksız) Transferler Hesabı**
- Cari Transferler, **Genel Hükümet** ve **Diğer Sektörler** alt hesaplarından oluşmaktadır.
- **Genel Hükümet alt hesabında**, ülkelerarası hibeler, yabancı ve Türk elçilik ve konsolosluklarının yaptıkları işlemler nedeniyle sağladıkları gelirler, yurtdışında yerleşik Türk vatandaşlarının bedelli askerlik için ödediği tutarlar izlenmektedir.
- **Diğer sektörler alt hesabında**, **İşçi Gelirleri**, yurtdışında yerleşik Türk vatandaşları tarafından Türkiye'deki bankalar aracılığıyla yakınlarına havale olarak gönderilen Türk lirası karşılığı alışı yapılan tutarlardan oluşmaktadır. Bankalar nezdindeki hesaplarına gönderdikleri tutarlar ise **Finans Hesapları** altında **Mevduatlar** kalemine kaydedilmektedir.
- **Diğer Transferler alt hesabında**, Sigorta hizmetlerine kaydedilen sigorta işlemlerinden elde edilen prim ve tazminatlar bu alt hesaba kaydedilmektedir.

- **Cari transferlerin kapsamı**
- **İşçi Gelirleri**
- Yabancı bir ülkede istihdam edilen ve o ülkenin yerleştiği kabul edilen ülke vatandaşlarının ülkelerine yaptıkları cari transferleri kapsar. Bir yıldan daha uzun süre yurt dışında çalışanlar veya çalışması beklenenler yabancı ülkede yerleşik kabul edilirler. Örneğin, Almanya'da uzun yıllardan beri çalışan Türk işçileri, Almanya'da yerleşik kabul edilirler ve onların Türkiye'ye gönderdiği her türlü mal, hizmet veya dövizler karşılıksız transferler hesabına kaydedilir. Bir yıldan daha kısa süreler için yurt dışında çalışanların ülkelerine transfer ettikleri dövizler ise hizmet ticareti hesabına faktör ihracatı veya faktör ithalatı şeklinde kaydedilir.

Cari transferlerin kapsamı

- **Bedelsiz ithalat**
- Yurt dışında çalışarak elde edilen kazançlarla alınan ve gümrüklü veya gümrüksüz ülkeye getirilen mallar bedelsiz ithalat olarak adlandırılır. Çünkü, dışarıdan bir mal girişi vardır ama karşılığı olarak döviz veya mal çıkışı yoktur.
- Örneğin, Almanya'da çalışan bir işçi orada kazandığı paralarla bir otomobil almış ve yurda getirmiş ise, gümrük işlemleri normal ithalat gibi yapılır ancak karşılığında ülkeden dışarı bir döviz çıkmadığı için bedelsiz ithalat olarak adlandırılır. **Bedelsiz ithalat karşılıksız transferler hesabına pozitif olarak kaydedilir.**

Cari transferlerin kapsamı

- **Özel Transferler**
- Resmi kişi veya kurumların dışında kalan karşılıksız transferlerdir. Her türlü hediyeler, çeyizler, miras, nafaka ve diğer yan gelirler, resmi olmayan piyango kuruluşlarının sattıkları piyango biletleri ve onlardan kazanılan ödüller, sözleşme dışı emeklilik maaşları, hasar tazminatı, dini, bilimsel, kültürel kurumlara ve hayır kurumlarına katkılar ve kar amacı gütmeyen uluslararası kurum ve kuruluşlara ödenen üyelik aidatları bu hesaba yine ülkeye döviz kazandırma veya döviz çıkışına neden olma kriterine göre kaydedilir.
- Cari transferler hesabının iki tarafına da kayıtlar yapılır. Döviz girişleri pozitif, çıkışlar ise negatif olur. Dönem sonunda, pozitif ve negatif kayıtlar birbirine eşit ise karşılıksız transferler hesabı dengededir denir. Eğer pozitif kayıtlar daha fazla ise bu hesabın fazlasından, aksi durumda da açığından bahsedilir.

Cari İşlemler Dengesi

- Mal ticareti, hizmet ticareti, yatırımların gelir ve giderleri ile cari transferler hesabına yapılan kayıtların net bakiyesi **cari işlemler bilançosunu** verir. Pozitif ve negatif kayıtlar birbirine eşitse **cari işlemler dengesi**, pozitif kayıtlar fazla ise **cari işlemler fazlası**, negatif kayıtlar fazla ise **cari işlemler açığı** vardır.

- **B) Sermaye ve Finans Hesapları**

- Uluslararası sermaye ve finans hareketleri bu hesapta tutulur.
- Uzun ve kısa vadeli olmak üzere ikiye ayrılabilir.
- **Uzun vadeli sermaye hareketleri, bir yıldan daha uzun süreli sermaye hareketlerini kapsamaktadır.** Bunlar doğrudan özel yabancı sermaye yatırımları ve özel portföy yatırımları ile aynılarının resmi olarak yapılanlarını kapsar.

- **Doğrudan yatırımlar** mal ve hizmet üretiminde bulunmak için fiziki olarak yapılan yatırımlardır. Ülkeye giren doğrudan sermayeler pozitif, ülkeden çıkan doğrudan sermayeler ise negatif olarak bu hesaba kaydedilir.

- **Portföy yatırımları** ise uzun vadeli finansman bonosu, uzun vadeli devlet tahvili ve hisse senetleri gibi kıymetli evrakların uluslararası hareketini kapsamaktadır. Portföy işlemleri faiz ve kar sağlamak amacıyla yapılır. Yabancı bir ülkeye portföy yatırımı yapıldığında ülkeden döviz çıkışı olduğu için negatif, yabancı bir ülkeden ülke içine yatırım yapılmışsa döviz girişi olacağından pozitif olarak kaydedilir.
- Örneğin, yabancıların İMKB'den hisse senedi almaları Türkiye'ye döviz kazandırdığı için ödemeler bilançosuna pozitif olarak kaydedilir. Tersine Türkiye'de yerleşiklerin New York borsasından hisse senedi almaları, Türkiye'den döviz çıkışına neden olduğu için ödemeler bilançosunun ilgili hesabına negatif olarak kaydedilmelidir.

- **Resmi sermaye işlemleri, hükümetlerin dış dünyadan sağladıkları kaynakları ve dış dünyaya verdikleri kredileri kapsamaktadır.** WB, IMF, gibi uluslararası finans kuruluşlarından alınan uzun vadeli krediler, yabancı hükümetlerden alınan uzun vadeli krediler, uluslararası piyasalara tahvil ihraç ederek sağlanan fonlar, diğer özel finans kuruluşlarından alınan hükümet kredileri bu hesaba kaydedilir. Aynı olayın tersini de düşünmek gerekir. Hükümetler tarafından yabancı bir ülkeye uzun vadeli kredi verilebilir veya onların çıkardığı tahviller satın alınabilir.

- **Kısa vadeli sermaye hareketleri** ise bir yıldan daha kısa süreli olan sermaye hareketlerini kapsamaktadır. Genellikle 30, 60, 90 gün gibi çok kısa sürelerle işlemler yapılır. Bunlara *sıcak para hareketleri* de denir. Günümüzde kısa vadeli mali yatırım araçları çok çeşitlenmiştir. Finansman bonoları, hazine bonoları, ihracat kredileri, mevduat sertifikaları, prefinansman kredileri, vadeli banka mevduatları, muhabir açıkları bunlar arasında sayılabilir. Eğer ülkeye kısa vadeli fon girişi oluyorsa, döviz miktarını artırdığı için pozitif olarak, ülkeden fon çıkışı oluyorsa negatif olarak kaydedilir.

- **Sıcak para** girişlerinin amacı kısa vadeli faiz geliri elde etmektir. Eğer risklerin olmadığı bir ülkede faiz oranları yükselmişse, o ülkeye hızla sıcak para girişi olur. Bu girişler, kısa vadeli olarak dış açıkları kapatır. Çok fazla miktarda girmesi ise konjonktürün genişlemesine ve enflasyona neden olabilir. Ayrıca bu fonların ne zaman çıkacağı belli değildir. Faiz oranları düştüğünde veya başka bir ülkede faizler daha fazla yükseldiğinde, yatırıldıkları ülkede siyasi, ekonomik, toplumsal istikrarsızlıklar ortaya çıktığında veya belirtileri görüldüğünde anında ülkeyi terk ederler.

- Günümüzde sıcak para fonlarının bir ülkeden diğer bir ülkeye gitmesi, internet veya diğer online hat gibi hızlı iletişim sayesinde saniyelerle ölçülmektedir. İşte sıcak para fonlarının birden ülkeden çıkmasıyla, ülke finansal krize yakalanır ve ekonomi üzerindeki tahribatları çok ağır olur. O yüzden sıcak para giriş ve çıkışları hükümetler tarafından kontrol edilmeye çalışılır.

Sermaye Ve Finans Hesabı Dengesi

- Sermaye ve finans hesabına bir yıl içinde yapılan negatif ve pozitif kayıtlar birbirine eşit ise **sermaye ve finans hesabı veya bilançosu dengededir** denilir. Eğer pozitif kayıtlar daha fazla ise **sermaye ve finans bilançosu fazlasından**, aksi durumda **sermaye ve finans bilançosu açığından** bahsedilir.

- **Rezerv Varlıklar Hesabı (Resmi Varlıklar Hesabı)**
- Bu hesaba geçmiş yıllarda resmi rezervler hesabı denilmekteydi ve ödemeler bilançosunun dört ana hesabından bir tanesiydi. Ancak, son yıllarda IMF üyesi ülkelerde, bu hesap sermaye ve finans hesabının bir alt hesabı olarak kullanılmaya başlandı ve adı resmi varlıklar hesabı olarak değiştirildi.
- Rezerv varlıklar hesabı, otonom hesaplardaki dengesizlikler sonucu çalışır. Eğer otonom hesaplarda bir açık varsa, rezerv varlıklar azalır. Fazla olduğu durumlarda ise rezerv varlıklar artar. Eğer otonom hesaplar birbirini dengeliyorsa, o zaman rezerv varlıkların toplam değerinde bir değişme olmaz. **Örneğin cari işlemler hesabı 5 milyar dolar açık verdiğinde, doğrudan yatırımlar hesabı 5 milyar dolar fazla veriyorsa rezerv varlıklarının toplamında bir değişme olmayacaktır.** Rezerv varlıklar hesabı başlıca beş alt hesaptan oluşmaktadır. Ancak, ülkeden ülkeye ve yıldan yıla bu alt hesaplarda değişiklikler olabilmektedir. Bazen çalışmayan hesaplar ödemeler bilançosuna hiç konulmaz.

- Alt hesapları, Parasal altın, Özel Çekme Hakkı (SDR), IMF nezdindeki rezerv pozisyonu, döviz rezervleri ve diğer alacak haklarıdır.
- **Parasal Altın Rezervleri**, ülkenin parasal yetkilisinin elinde tuttuğu parasal altın rezervleridir.
- **Özel Çekme Hakları (SDR)**, IMF tarafından yaratılan ve üye ülkelerin kotaları çerçevesinde üye ülkelere rezerv sağlamak amacıyla tahsis edilen bir uluslararası rezerv şeklidir.
- **IMF Nezdindeki Rezerv Pozisyonu**, üye ülkelerin IMF'deki rezerv pozisyonları, üye ülkelerin kredi dilimlerinden satın alışlarının toplamı olup, üye ülkeye her an ödenebilen tutarlardır. IMF'den satın alınan tutarlar, döviz rezervlerinde artış, rezerv pozisyonunda azalışı göstermektedir.
- **Döviz Rezervleri**, parasal otoritenin elinde tuttuğu ödemelerde hemen kullanılabilecek yabancı paralar, menkul kıymetler ile yurtdışında geçerli çek, poliçe, senet ve benzeri ödeme araçlarından oluşmaktadır.
- **Diğer Alacak Hakları**, rezerv varlıklar içerisinde yukarıda sınıflananlar dışında kalan diğer rezerv varlıklarıdır. Örneğin, bankaların elinde tuttuğu rezerv varlıkların parasal yetkilinin (MB'nın) kontrolüne girmesi durumunda bu başlıkta kaydedilir.

- **C) Net Hata ve Noksan Hesabı**
- Ödemeler dengesinin her işlemin iki ayrı işaretle (alacak ve borç kaydı) kaydedildiği bir muhasebe sistemi olması nedeniyle, her işlem, mahiyeti itibariyle ilgili kaleme kaydedilirken, karşı kaydının da bir başka bir hesapta yer alması gerekir. Yani, her işlemin eşit değerde alacak ve borç kayıtlarıyla kaydedilmesi, böylece Cari İşlemler Hesabının her zaman Sermaye ve Finans Hesaplarına mutlak değer olarak eşit olması gerekmektedir. Ancak, uygulamada; bu teorik sonuca ulaşmak her zaman mümkün olmamaktadır.
- **Verilerin değişik kaynaklardan elde edilmesi, değerlendirme, ölçme ve kayıt zamanı farklılıkları yaratmakta;** sonuç itibariyle oluşan farklar Net Hata ve Noksan (NHN) kalemine **kalıntı** şeklinde yansımaktadır.

- istatistiki farklar olarak da adlandırılan bu hesap, ödemeler bilançosu istatistiklerini muhasebe anlamında denkleştirmek amacıyla tek taraflı olarak kullanılır. Kayıt tekniği olarak otonom işlemler ile rezerv hareketleri mutlak değer olarak birbirine eşitlenmelidir. Ancak, bu eşitlik sağlanamayabilir. Bunun nedenleri;
- Gümrük beyannamelerinden elde edilen ihracat ve ithalat rakamları gerçeği yansıtmayabilir. Kaçakçılık yapmak veya dış ticaret kısıtlamalarından kurtulmak için **yanlış beyanlarda** bulunulabilir. Aynı şekilde sermaye ve döviz kaçakçılığından da bahsedilebilir.
- **Tahmin ve anket yoluyla her zaman isabetli bilgiler elde edilemez.** Devletin vergi koyabileceğini veya başka türlü bir zarara uğrayacağını düşünenler anketörlere gerçek bilgileri vermekten kaçınırlar.
- Dış ekonomik ilişkiler farklı dövizler cinsinden yapılabilmektedir. Diğer dövizlerin dolara dönüştürülmesi farklı zamanlarda yapılabilir. Dönüştürme zamanındaki **kur farklılıkları** da istatistiki hatalara neden olabilir.
- Bir ihracatın yapılması ile malların ülke dışına çıkması arasında **zaman farkı** olabilir. Benzer şekilde mallar ihraç edildiğinde karşılığı olan dövizlerin girişi farklı zamanlara ve farklı bilanço dönemlerine denk gelebilir.
- Bazen **veri kaynaklarındaki bilgiler** onları işleyenler tarafından **yanlış okunabilir** veya **yanlış yazılabilir**. Bilgileri işleyen elemanların dış ticaret bedellerinden birini, **bir sıfır eksik okumaları veya bilgisayara bir sıfır eksik girmeleri** istatistiki farklar ortaya çıkarır. Gümrüklerden alınan bilgilerin veya **belgelerin işlenmesi tamamen de unutulabilir.**

- İşte, hatalar, unutmalar, eksikler, gecikmeler, eksik bilgi alma, kaçakçılık gibi olaylardan dolayı otonom hesapların toplamı ile rezervler hareketleri hesabının toplamı mutlak değer olarak birbirini tutmayabilir. Bu durumlarda net hata ve noksan hesabının bir tarafına tek kalem olarak dönem sonu itibarıyla kayıt düşülür.
- Bu hesap ödemeler bilançosunun muhasebe anlamında da olsa, dengesini sağlamaya yardımcı olduğu için denkleştirici hesap olarak kabul edilmektedir.

- **Ödemeler Bilançosu Açıklarının Nedenleri**
- 1) yapısal nedenler,
 - Enflasyon,
 - milli paranın aşırı değerlenmesi (düşük kur), verimlilik düşüklüğü,
 - zevk ve tercihler)
 - İthal ikamesine dayalı sanayileşme
- 2) iktisadi dalgalanmalar,
- 3) arızı nedenler ve
- 4) istikrar bozucu spekülasyonlar

Ödemeler Bilançosu Açıklarının Nedenleri

- **a)Yapısal Nedenler**
- **Enflasyon**
- Bir ekonomide uygulanan harcama genişletici politikalar hem yurt içinde ithal mallarına hem de ihraç mallarına talebi artırır. Sonuçta ihracat azalıp, ithalat artacağı için ödemeler bilançosu açığı ortaya çıkar veya mevcut açık artar.

-

Ödemeler Bilançosu Açıklarının Nedenleri

- **a)Yapısal Nedenler-devam**
- **Milli paranın değerlenmesi (yüksek kur)**
- Ayrıca, Merkez bankasının döviz piyasasına müdahalesiyle, milli para aşırı değerleniyorsa, diğer bir ifadeyle döviz kuru artışı enflasyon oranının altında kalıyorsa, bir taraftan ihraç malları uluslararası piyasalarda döviz cinsinden pahalı hale gelecek, diğer taraftan ithal malları yurt içi piyasa da milli para cinsinden ucuz hale gelecektir. Bu da ihracatı azaltıp, ithalatı arttırır.

Ödemeler Bilançosu Açıklarının Nedenleri

- **a)Yapısal nedenler-devam**
- **İthal ikamesine dayalı sanayileşme politikası**
- Gelişmekte olan ülkeler, gelişebilmek için, ithal ettikleri malları ülke içinde üretmeyi hedef alan bir sanayileşme politikası izlerler. Yeterli bir kalkınma hızı sağlayabilmek için, önemli miktarlarda makine ve ara malları ithal etmek zorundadırlar. Diğer taraftan ithal ikamesi sanayilerinin ürettiği malları ihraç ederek döviz geliri elde etmeleri zordur. Dolayısıyla, gelişmekte olan ülkelerin döviz kaynakları kısıtlıdır. Hem makine ve ara mallarına fazla miktarda döviz harcanması, hem de döviz girdisinin az olması, dış borçları ve ödemeler bilançosu açıklarını artırır.

Ödemeler Bilançosu Açıklarının Nedenleri

a)Yapısal nedenler-devam

- **Verimlilik düşüklüğü**
- Üretimde verimliliği düşük olan ülkelerin uluslararası piyasalardaki rekabet gücü azdır. Dolayısıyla, ihracat düzeyi düşüktür.
- **Halkın zevk ve tercihlerindeki değişimler**
- Yurt içi tüketicilerin zevk ve tercihlerinin ithal malları lehine değişmesi ithalatı artırarak ödemeler bilançosunu olumsuz etkiler. Özellikle, az gelişmiş ülkelerde fazla olan gösteriş etkisi nedeniyle lüks ithal mallarına talebin artması açıkları büyütür.

Ödemeler Bilançosu Açıklarının Nedenleri

- **b)İktisadi Dalgalanmalar**
- İktisadi faaliyetler, zaman içerisinde dalgalanma eğilimi gösterirler. Bazı yıllar iktisadi faaliyetlerde bir canlılık olurken, takip eden yıllarda durgunluk da görülebilmektedir. Bu tür dalgalanmalara konjonktürel dalgalanmalar da denir. İktisadi faaliyetlerin genişlediği dönemlerde talep ve harcamalar, özellikle de ithal mallarına yönelik talep artacağından ödemeler bilançosu açık verir.
- Bir ülke sadece kendi iç konjonktürel dalgalanmalarından değil, diğer ülkelerinkinden de etkilenir. Ülkede konjonktürel genişleme varsa, yoğun olarak ticaret yaptığı ülkelerin ödemeler bilançosu fazla, aksi durumunda açık verir. Çünkü, genişleme döneminde ticaret ortağı ülkelere ithalatı artacak, bu ülkelere iç tüketimindeki artış nedeniyle ihracatı azalacaktır. Daralma dönemlerinde ise tam tersi olur.

Ödemeler Bilançosu Açıklarının Nedenleri

- **c)Arızı Nedenler**
- Beklenmedik şekilde ortaya çıkan ve ülkelerin denetimleri dışında kalan olaylardır. Petrol fiyatlarının aniden yükselmesi, kötü hava şartları, su baskını, kuraklık, deprem, ülkenin veya ticari ortaklarının savaşa girmesi, uluslararası ambargolar salgın hastalıklar gibi nedenler bu grupta sayılabilir. Bu olaylar, üretimin azalması nedeniyle ihracatı azaltarak ve ithalatı artırarak veya pahalılaştırarak ödemeler bilançosu açıklarına neden olur.

Ödemeler Bilançosu Açıklarının Nedenleri

- **d)İstikrar Bozucu Spekülasyon**
- Spekülatif amaçlı, kısa süreli sermayenin ülkeye girişi ödemeler bilançosu fazlası, çıkışı ise ödemeler bilançosu açığına neden olur. Bu tür sermaye hareketleri, ülkedeki döviz kuru ve faiz oranlarına göre yön değiştirir. Döviz kuru arttığında (milli paranın değeri düştüğünde) ve faiz oranları reel olarak yükseldiğinde kısa süreli sermaye girişi, aksi durumda sermaye çıkışı olur.

Ödemeler Bilançosu Açıklarını Önlemeye Yönelik Politikalar

- **1. Açıkları Finanse Etmek**
- Açıkların finanse edilmesi resmi döviz rezervlerini kullanmak ve dış borçlanmaya gitmekle olur. Kısa vadeli olarak uygulanan bir politikadır. Uzun dönemde döviz rezervlerinin bitmesi ve dış borçların artması sorunlarıyla karşılaşılır.
- Genellikle sabit döviz kuru sisteminin olduğu ülkelerde uygulanır. Serbest değişken kur sisteminde ise döviz kurları piyasa kurallarına göre belirlendiği için otomatik olarak ödemeler bilançosu dengesinin sağlanacağı kabul edilir.

Ödemeler Bilançosu Açıklarını Önlemeye Yönelik Politikalar

- **2.Açıkları Baskı Altına Almak**
- Diğer bir yol, dış ticaret ve kambiyo politikası araçlarını kullanarak, açıkları geçici olarak baskı altına almaktır. Gümrük vergilerinin yükseltilmesi, ithalata kota konulması, ithalat yasakları getirilmesi, ithalat teminatlarının artırılması ile ithalat kısılmaya çalışılır. Ayrıca, kambiyo kontrolü ile dışarı döviz çıkışı engellenir.

Ödemeler Bilançosu Açıklarını Önlemeye Yönelik Politikalar

- **3. Açıkları Tedavi Etmek**
- Açıkları finanse etmek veya baskı altına almak suni tedbirlerdir. Gerçekte ödemeler bilançosu açığının sorununu gidermez. Uzun dönemli ve kalıcı olan açık sorununu tedavi etmektir. **Bunun için ekonomideki yapısal bozuklukları giderilmesi, ihracata yönelik üretimin ve ihracatın artırılmasını, diğer döviz kazandırıcı işlemlerin teşvik edilmesi gerekir. Özellikle ihracatın teşvik edilmesi ve ihracata yönelik dış ticaret politikasının uygulanması gerekir.**